

Артем РУБАН,
*здобувач навчально-науково-
виробничого центру
Національного університету
цивільного захисту України*

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У КОНТЕКСТІ НОРМАТИВНО- ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Таке складне, багатогранне явище, як національна безпека, обмежується сферою виключно суспільних відносин, в рамках яких забезпечується безпека.

Слід зазначити, що до теперішнього часу нормативно-правова база забезпечення національної безпеки України, володіючи певними перевагами, мала значні недоліки:

- багато норм носили декларативний характер;
- були відсутні визначення національних цілей, сутності національної безпеки, системи забезпечення національної безпеки, основоположних принципів забезпечення національної безпеки, національних інтересів, загроз, сфер національної безпеки;
- не були розмежовані поняття особистої, громадської та державної безпеки [1–3].

Забезпечення безпеки втілюється у правову форму у вигляді конституційного, адміністративного, кримінального й інших галузей права України за допомогою органів державної влади й місцевого самоврядування у сфері забезпечення національної безпеки.

Віднесення органів місцевого самоврядування до органів, які беруть участь у забезпеченні національної безпеки, так само як і віднесення до суб'єктів безпеки громадян і громадських об'єднань, є невірним виходячи з того, що вони не належать до органів державної влади та не мають відповідних сил і засобів.

Наслідком цих й інших невирішених на законодавчому рівні проблем є відсутність чіткої координації та взаємодії в діяльності контрольних органів, що породжує нестиківку і плутанину в їх діяльності. Неузгодженість дій державних органів виконавчої влади різної відомчої приналежності часто породжує дублювання, збільшує необґрунтоване навантаження на організаційно-об'єкти контрольно-наглядової діяльності [2; 4].

Необхідно звернути увагу те, що національна безпека – це надзвичайно складна багаторівнева функціональна система, в якій безперервно відбуваються процеси взаємодії і протиборства життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави з погрозами цим інтересам, як внутрішніми, так і зовнішніми. При цьому взаємодії й протиборстві інтереси й загрози постійно відчують вплив з боку інших елементів системи національної безпеки – чинників внутрішнього й зовнішнього навколишнього середовища і дій

керуючої системи. В якості цільової функції цієї системи виступає ступінь захищеності даних інтересів від загроз.

Сучасний стан української правової основи забезпечення національної безпеки визначається як стан системи, що знаходиться в стадії формування, головними завданнями якої є адекватне реагування на економічні і соціально-політичні зміни, що відбуваються у світі, та забезпечення необхідного рівня національної безпеки. Крім того, в законодавстві України слабо відображений механізм взаємодії (зокрема, інформаційної) державних органів виконавчої влади, як між собою, так і з іншими органами державної влади, а також з правоохоронними органами [2; 5].

Відповідно, в сучасних умовах досить актуальною є проблема вдосконалення нормативно-правового регулювання забезпечення національної безпеки.

В якості одного з варіантів вдосконалення нормативно-правового регулювання забезпечення національної безпеки існує можливість застосувати систематизацію нормативно-правових актів в галузі національної безпеки за різними рівнями.

Так, до першого рівня слід віднести різного роду конвенції, стратегії, хартії, концепції, програми, доктрини, стандарти, директиви, положення й інші програмні документи.

Другий рівень могли б скласти Закони України в галузі національної безпеки за кожним із напрямків, визначених у Стратегії національної безпеки України.

Нарешті, третій рівень – відомчі нормативні правові акти.

При цьому необхідно систематично проводити моніторинг чинного законодавства у сфері національної безпеки, який повинен бути орієнтований на виявлення відсутності в ньому системності, так як окремі законодавчі акти відрізняються суперечливістю і декларативністю, що, у свою чергу, не дозволяє ефективно і цілеспрямовано здійснювати їх виконання.

Саме шляхом проведення моніторингу, тобто формування структурно-інформаційного комплексу для спостереження, аналізу та коригування механізму правового регулювання питань забезпечення національної безпеки, можна усунути проблеми правозастосування, існуючі в цій сфері [1; 2].

Відповідно, основні напрямки подальшого проведення адміністративної реформи в галузі забезпечення національної безпеки можливо сформулювати наступним чином:

- доопрацювання та прийняття проектів низки так званих базових законів у сфері забезпечення національної безпеки;
- вдосконалення чинної правової основи діяльності державних органів виконавчої влади, наділених компетенцією у сфері забезпечення національної безпеки;
- вдосконалення структури державних органів виконавчої влади, наділених компетенцією у сфері забезпечення національної безпеки, й її оптимізація з урахуванням специфічних особливостей і характеру завдань, що вирішуються;

- вдосконалення законодавства в окремих сферах, безпосередньо пов'язаних зі сферою забезпечення національної безпеки;
- приведення до єдиної стійкої системи нормативно-правових актів, що регламентують окремі види безпеки й аспекти її забезпечення;
- усунення прогалин, повторів і суперечностей в нормативних актах, що визначають систему безпеки, встановлення належної кореляції між ними;
- формування ефективного понятійного апарату, що виключає неоднозначне тлумачення, як при розробці нормативних актів, так і в процесі їх правозастосування [3; 4].

Список використаних джерел

1. Вавринчук М. П. Етнополітична безпека в системі національної безпеки України на етапі сучасного державотворення / М. П. Вавринчук. – К. : Правова єдність, 2009. – 288 с.
2. Дзьобань О. П. Національна безпека в умовах соціальних трансформацій: методологія дослідження та забезпечення : монографія / О. П. Дзьобань. – Х. : Константа, 2006. – 440 с.
3. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А. Б. Качинський. – Київ : НІСД, 2013. – 101 с.
4. Криштанович М. Ф. Реалізація механізмів публічного управління у сфері цивільного захисту України щодо національної безпеки / М. Ф. Криштанович // Вісник Національного університету цивільного захисту України. – 2017. – Вип. 1 (6). – С. 341–347. – (Серія «Державне управління»).
5. Пономаренко Г. О. Управління у сфері забезпечення внутрішньої безпеки держави: адміністративно-правові засади : монографія / Г. О. Пономаренко. – Х. : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2007. – 448 с.